

Veiledning til dekonstruksjon av modelltekst på *Tekstnivå*

Ressurser:

- Avsnittssortering (BY_fase 2_tekstnivå_avsnittssortering_fr)
- Modelltekst: *Montréal* (BY_fase 2_modelltekst_fr)

Oppgavene på tekstnivå støtter blant annet læreplanens kompetansemål «finne relevante opplysninger og forstå hovedinnholdet i skriftlige og muntlige tilpassede og autentiske tekster i ulike sjangere» (nivå I). I denne sekvensen bringes det inn en eksempeltekst som modell for hvordan en fagtekst kan realiseres. Teksten dekonstrueres, det vil si at den plukkes fra hverandre i mindre deler for å se på de språklige valgene som er gjort. I dette arbeidet er det viktig å få vist fram og samtale med elevene om typiske kjennetegn.

Målet er å utvikle elevenes metaspråklige bevissthet. Når tekster løftes fram og drøftes i fellesskap, erfarer elevene at de trenger et språk om språket for å uttrykke seg presist om tekst. De opparbeider seg et begrepsapparat som også er en forutsetning for å gi, motta og forstå respons på egne og andres tekster.

Arbeidsform

Vi foreslår å gjennomføre oppgavene under ved hjelp av metoden/strukturen *Nummererte svarroller* (*Cooperative Learning*-metodikk). Dette er en spørsmålsaktivitet som sikrer deltagelse fra alle elever. Gjennom felles utveksling av informasjon får den enkelte elev faglig og språklig støtte til bedre å kunne avgi et muntlig svar. Strukturen skaper spenning i og med at man på forhånd ikke vet hvem av gruppemedlemmene og hvilken gruppe som vil bli utfordret på å svare.

Framgangsmåte:

- Elevene deles inn i grupper
- Hver elev i gruppen tildeles et nummer fra 1-4
- Gruppene får en oppgave
- Gruppemedlemmene diskuterer seg fram til et felles svar på oppgaven. Alle medlemmene skal kjenne til gruppens svar
- Læreren sier et tilfeldig nummer (1 til 4)
- Alle med dette nummeret gir tegn ved å rekke opp hånden
- Læreren utpeker én av disse til å svare. Elever fra andre grupper med samme nummer kan eventuelt supplere

Oppgave 1

Ressursarket BY_fase 2_tekstnivå_avsnittssortering_fr klippes opp som anvist i dokumentet (husk å klippe slik at teksten ikke kan pusles sammen). Hver gruppe får en bunke med de oppklippede avsnittene fra modellteksten *Montréal* (sørg for tilfeldig rekkefølge). Elevene informeres om at hver lapp representerer et avsnitt i en sammenhengende tekst.

Gruppeoppgave:

- Hvilket avsnitt mener dere på gruppa er det første avsnittet (innledende avsnitt) i teksten? Hvorfor mener dere det?

Når gruppene er klare, velger læreren et tilfeldig nummer som forklart ovenfor i *Nummerte svarroller*. Eleven leser opp avsnittet som gruppen valgte og begrunner valget.

Forslag til spørsmål for lærings samtalen:

- Er det andre valg og andre begrunnelser fra de ulike gruppene?
- Hva er et avsnitt?
- Hvorfor lager vi avsnitt i tekster?
- Hvordan ser vi i en tekst at et nytt avsnitt begynner?

Oppgave 2

Gruppene skal nå foreslå en rekkefølge for resten av avsnittene og kunne begrunne sine valg. Elevene skal i denne oppgaven utvikle en bevissthet rundt hvordan avsnitt kan henge sammen. I modellteksten *Montréal* finnes det flere alternativer for rekkefølge, noe som kan skape en god samtale omkring tekstopbygning.

Gruppeoppgave:

- Hvilken rekkefølge føles naturlig for resten av avsnittene i teksten? Forklar hvorfor.

Når gruppene er klare, velger læreren et tilfeldig nummer som forklart ovenfor i *Nummerte svarroller*. Eleven forklarer gruppas forslag til rekkefølge og begrunner valget.

Forslag til spørsmål for lærings samtalen:

- Er det foretatt andre valg i de ulike gruppene?
- Hva begrunner dere valget av rekkefølge med?

Oppgave 3

Deretter skal gruppen diskutere hva som er hovedtema i hvert avsnitt. Elevene bevisstgjøres på at hvert avsnitt gjerne omhandler én sak og ofte innledes med en setning som forteller leseren om avsnittets tema (temasetning).

Gruppeoppgave:

- Hvilket hovedtema tar hvert avsnitt for seg?
- Hvilken setning er temasetningen i hvert avsnitt?

Når gruppene er klare, velger læreren et tilfeldig nummer som forklart ovenfor i *Nummerte svarroller*. Eleven leser avsnittet som gruppen valgte og begrunner valget.

Forslag til læringssamtalen:

- Hvordan gikk dere fram for å finne temasetningene?
- Hvilken annen informasjon gis det i hvert avsnitt?
- Dersom hvert avsnitt skulle hatt en underoverskrift, hva ville dere ha foreslått?

Oppgave 4

For å avslutte denne sekvensen deler læreren ut teksten som helhet til hver elev.

Gruppeoppgave:

- I hvilken grad stemmer originalteksten overens med eget forslag til rekkefølge?

Når gruppene er klare, velger læreren et tilfeldig nummer som forklart ovenfor i *Nummerte svarroller*.

Forslag til læringssamtalen:

- På hvilke temaområder er modelltekst og gruppeforslag like/ulike?
- Hvorfor tror dere gruppeforslagene ble like/ulike i forhold til modellteksten?

Oppgave 5

Avslutningsvis leses hele teksten individuelt eller i fellesskap.